

KAR VA ZAIF ESHITUVCHI BOLALARGA KASB-HUNAR O'RGATISHDA TEXNOLOGIYA FANINING O'RNI

*QASHQADARYO VILOYATI QARSHI SHAHAR
ALOHIDA TA'LIM EHTIYOJLARI BO'LGAN
KAR VA ZAIF ESHITADIGAN BOLALAR UCHUN 17- SONLI
IXTISOSLASHTIRILGAN MAKTAB INTERNATI
TEXNOLOGIYA FANI O'QITUVCHISI
AMIRQULOVA DILDORA ELOMONOVNA*

Annotatsiya: Mazkur maqolada kar va zaif eshituvchi bolalarga kasb-hunar o'rgatishda texnologiya fanining ahamiyati, uning ta'lim-tarbiyaviy imkoniyatlari hamda amaliy faoliyatdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, maxsus ta'lim muassasalarida texnologiya darslarini tashkil etishning samarali usullari, zamonaviy pedagogik yondashuvlar va o'quvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Kar bolalar, zaif eshituvchi o'quvchilar, texnologiya fani, kasb-hunar, maxsus pedagogika.

Kirish

Bugungi kunda imkoniyati cheklangan bolalarni jamiyatga muvaffaqiyatli integratsiya qilish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, kar va zaif eshituvchi bolalarni mustaqil hayotga tayyorlash, ularda kasbiy ko'nikmalarni shakllantirish hamda mehnat faoliyatiga yo'naltirish muhim pedagogik vazifa sanaladi. Shu jihatdan texnologiya fani maxsus ta'lim tizimida alohida o'rin egallaydi.

Texnologiya fani o'quvchilarda amaliy mehnat malakalarini shakllantirish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish va kasbga qiziqishni oshirishga xizmat qiladi. Kar va zaif eshituvchi bolalarda nutqiy muloqotning cheklanganligi sababli ular uchun ko'rgazmali, amaliy va vizual metodlar asosida tashkil etilgan texnologiya darslari ayniqsa samarali hisoblanadi.

Asosiy qism

Kar va zaif eshituvchi bolalarning psixologik-pedagogik xususiyatlari
Kar va zaif eshituvchi bolalarda eshitish analizatorining qisman yoki to'liq buzilishi natijasida nutq rivojlanishida qiyinchiliklar kuzatiladi. Bu holat ularning ijtimoiy moslashuvi, kommunikativ faoliyati va ta'lim jarayoniga ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli ular bilan ishlashda maxsus metodik yondashuv talab etiladi.

Bunday bolalarda:

-ko'rish orqali qabul qilish yaxshi rivojlangan bo'ladi;

- amaliy faoliyatga qiziqish yuqori bo'ladi;
- ko'rgazmali vositalar orqali bilimni tezroq o'zlashtiradi;
- harakat orqali o'rganish samarali natija beradi.

Texnologiya fanining amaliy xarakterga ega ekanligi esa aynan shu imkoniyatlarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Texnologiya fanining kasb-hunar o'rgatishdagi ahamiyati

Texnologiya fani o'quvchilarning mehnat faoliyatiga tayyorgarligini shakllantiruvchi asosiy fanlardan biridir. Ushbu fan orqali kar va zaif eshituvchi bolalarda quyidagi ko'nikmalar rivojlantiriladi:

1. Amaliy mehnat ko'nikmalarini shakllantirish

Texnologiya darslarida yog'ochga ishlov berish, tikuvchilik, pazandachilik, kompyuter texnologiyalari, hunarmandchilik kabi yo'nalishlar o'rgatiladi. Bu esa o'quvchilarning kelajakda kasb egallashiga zamin yaratadi.

2. Mustaqil hayotga tayyorlash

Kasbiy ko'nikmaga ega bo'lgan bola kelajakda mustaqil mehnat qila oladi, iqtisodiy jihatdan faol bo'lib shakllanadi. Bu esa ularning jamiyatdagi o'rnini mustahkamlaydi.

3. Ijodkorlikni rivojlantirish. Texnologiya darslari davomida turli buyumlar yasash, dizayn ishlari bilan shug'ullanish o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantiradi.

4. Kommunikativ faoliyatni kuchaytirish. Jamoaviy amaliy mashg'ulotlar davomida o'quvchilar o'zaro muloqot qiladi, imo-ishora va vizual aloqa vositalaridan foydalanadi. Bu esa ijtimoiy moslashuvni yaxshilaydi.

Texnologiya darslarini tashkil etishning samarali usullari

Kar va zaif eshituvchi bolalar bilan texnologiya darslarini olib borishda quyidagi metodlardan foydalanish muhimdir: Ko'rgazmalilik metodi

Rasm, sxema, video, maket va real buyumlardan foydalanish bilimlarni oson o'zlashtirishga yordam beradi. Amaliy mashg'ulotlar

Nazariy ma'lumotdan ko'ra amaliy faoliyat samaraliroq bo'ladi. Shu sababli har bir mavzu amaliy topshiriqlar bilan mustahkamlanishi lozim.

Individual yondashuv. Har bir bolaning eshitish darajasi, qobiliyati va qiziqishi inobatga olinishi kerak. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish

Multimedia vositalari, subtitrlil videolar, interaktiv dasturlar ta'lim samaradorligini oshiradi. Kasbga yo'naltirishda texnologiya fanining roli

Texnologiya fani o'quvchilarni erta kasbga yo'naltirish imkonini beradi.

Ayniqsa: tikuvchilik; kompyuter grafikasi; oshpazlik; duradgorlik;

dizayn; hunarmandchilik kabi yo'nalishlar kar va zaif eshituvchi bolalar uchun mos kasblar sifatida qaraladi.

O'quvchilar texnologiya darslari orqali o'z qiziqishlarini aniqlaydi va kelajak

kasbini tanlashga tayyorlanadi.

Xulosa

Kar va zaif eshituvchi bolalarga kasb-hunar o'rgatishda texnologiya fanining o'рни beqiyosdir. Mazkur fan o'quvchilarning amaliy mehnat ko'nikmalarini rivojlantirish, kasbiy qiziqishlarini shakllantirish, mustaqil hayotga tayyorlash va jamiyatga muvaffaqiyatli moslashuviga xizmat qiladi.

Texnologiya darslarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish, individual yondashuvni qo'llash va amaliy faoliyatni kuchaytirish orqali ta'lim samaradorligini yanada oshirish mumkin. Shu bois maxsus ta'lim muassasalarida texnologiya faniga alohida e'tibor qaratish muhim hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
2. "Maxsus pedagogika" darsligi. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
3. Po'latova P.M. Surdopedagogika asoslari. – Toshkent, 2020.
4. Nurkeldiyeva D.A. Inklyuziv ta'lim metodikasi. – Toshkent, 2022.